

Leto XVI.

Številka 3.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1900.

VSEBINA.

1. <i>I. Kavčnik</i> : O vrednotah (valutah)	65
2. <i>Dr. P. Defranceschi</i> : Sodno-zdravniška mnenja	71
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.	
<i>a)</i> Če se motenje posesti popravi pred tožbo, je le-ta in sodna prepoved nepotrebna. — »Animus turbandi«	73
<i>b)</i> Tudi prezadolženo zapuščinsko premoženje se ne sme razdeliti po predpisih konkurznega reda	79
<i>c)</i> Za rekurz proti vknjižbi zastavne pravice za povračilno terjatev v smislu § a 222. izvrš. reda, velja rok §-a 127. zemlj. zakona	81
<i>d)</i> Ali odvetniška tarifa velja za c. kr. notarje v spornem postopanju?	81
<i>e)</i> Stroški odvetniškega zastopanja pri razdelitvi skupila so potrebni	83
Kazensko pravo.	
<i>a)</i> Gosposka v zmislu §-a 209. k. z. so vsa oblastva in vse posamezne uradne osebe, ki po ustavi in po zakonu državno oblast delomice izvršujejo. — Subjektivno obstaja obrekovanje tudi tedaj, kedar natolcevalec ne smatra podtikanega dejanja hudodelstvom, nego samó prestopkom ali zgol službenim pregreškom	84
<i>b)</i> Storilec hudodelstva po §-u 157. k. z. je tudi za zgol po naključji nastale posledice svojega dejanja odgovoren	86
4. Petindvajsetletnica »pravničkoga društva u Zagrebu«	87
5. Razne vesti	96

Slovenski Pravniki.

Leto XVI.

V Ljubljani, 15. marca 1900.

Štev. 3.

O vrednotah (valutah).

(Iz predavanj c. kr. sodnega tajnika I. Kavčnika pri c. kr. deželnem sodišči v Ljubljani)

Ker imamo od novega leta 1900. v Avstro-Ogerski novo denarsko ali vrednostno veljavo, umestno je, da se soznanimo s to novo vrednoto ter tudi s poprejšnjimi vrednotami, ki so bile v nas zakonite. Eksekucijskemu sodniku je vzlasti potreba, da pozna vse vrednote, kajti čestokrat mu je ob razdelilu največjega ponudka baviti se s terjatvami v kateri poprejšnjih vrednot.

I.

1. Leta 1738. uvedlo se je v rimsko-nemški državi takozvano Lipsko denarno merilo (»Leipziger Fuss«). To merilo obstajalo je že od leta 1690. na Saksonskem, Brandenburškem in Brunšviškem. Iz jedne kolonjske marke (»Kölnische Mark«), t. j. 8 unč ali 12 lotov srebra nakovalo se je 18 gld. Zato se to merilo imenuje 18-goldinarsko merilo. Ta vrednota ni navedena v ces. pat. 27. aprila 1858, št. 63. drž. zak in se težko nahaja v kateri zemljiški knjigi.

2. Leta 1753. dne 21. septembra sklenilo se je z bavarškimi in nekaterimi drugimi deželami nekako sosedsko sporazumljenje (»nachbarliches Einverständnis«) in s tem se je uvel takozvani konvencijski denar. Iz jedne kolonjske marke nakovalo se je 20 gld. in po tem se je zvalo to merilo 20-goldinarsko merilo.

3. Takozvana državna vrednota (»Reichswährung«) bila je na Frankovskem, Bavarskem, Švabskem, v delu Renskega in Vestfalskega, nadalje na Tirolskem, Predarlsem in Solnograškem uvedena. Denarska jednota je bil »državni goldinar« (»Reichsgulden«). Ta je nastal leta 1559. Zadnje državne goldinarje kovali so leta 1750.

V zgoraj pod 2. navedeni konvenciji nadelo se je državnemu goldinarju ime »konvencijski goldinar«. Ta denar je strogo ločiti od konvencijske veljave. Državna vrednota se je ohranila na Solnograškem, Tirolskem in Predarlsem za časa francoske okupacije in pozneje.

4. Leta 1762. uvedla je cesarica Marija Terezija takozvani banko-listič (»Banko-Zettel«). To je prvi papirnat denar v Avstriji. Glasil se je na konvencijsko vrednost (t. j. vrednota pod 2. navedena) in imel do l. 1799. s konvencijskim denarjem isto vrednost.

5. Od leta 1799. jel je ginevati kovinski denar. Vzrok so bile francoske vojne. Sčasoma odtekel je kovinski denar docela iz avstrijskih dežela in krožil je jedino le banko-listič. Začetkom leta 1811. bilo ga je v prometu okroglo za 1060 milijonov goldinarjev ali natančno za 1.060,798.755 gld.

To žalostno stanje se je odpravilo deloma z glasovitim ces. pat. z dne 20. februarja 1811, ki je stopil v moč z dnem 1. marca 1811. Vrednost banko-lističa skrčil je ta patent na $\frac{1}{5}$ nominalne vrednosti in uvel za novo vrednoto takozvano »dunajsko vrednoto«. Le-ta obstajala je iz novo uvedene nega papirnatega denarja, imenovanega »Einlösungsscheine« (beseda od tod, ker je novemu denarju bil namen, banko-listič odkupiti), do 31. januarja 1812 pa tudi še iz banko-lističa, a v vrednosti, zmanjšani na eno petinko. Plačati je torej bilo n. pr. dolg 100 gld. s 100 gld. »Einlösungsscheine«, ali pa s 500 gld. banko-lističev, poslednje pa le do vštetega 31. januarja 1812.

Temelj patentu bilo je domnevanje, da je novo uvedeni »Einlösungsschein« jednako vreden s konvencijskim denarjem. Na podlagi tega domnevanja določil je patent glede plačevanja dolgov, nastalih pred 15. marcem 1811, nastopno:

- a) terjatve, ki so nastale pred 1. januarjem 1799 plačati je v celem znesku v »Einlösungsscheine« ali pa — do 31. januarja 1812 — v 5kratnem znesku v banko-lističih. To pa zato, ker je, kakor že povedano, banko-listič imel do leta 1799. jednako vrednost s konvencijskim denarjem.

b) terjatve, ki so nastale od 1. januarija 1799 do vštetega 30. septembra 1810 pa je bilo plačevati po lestvici, katera je določena v ces. patentu samem.

Z letom 1799. nastopil je namreč mej konvencijskim denarjem in banko-lističem disagio, ki se je stopnjeval od dne do dne. V lestvici določil se je potem premi kurz za vsak mesec posebej, počenši od januarija 1799 do vštetega septembra 1810. Meseca oktobra 1803 bil je n. pr. kurz: 100 gld. konvencijskega denarja = 131 gld. v banko-lističih; tedaj je bilo dolg, ki je nastal v tem mesecu z zneskom 131 gld., plačati s 100 gld. »Einlösungsscheine«, ali pa — do 31. januarija 1812 — s 500 gld. banko-lističev.

c) terjatve, nastale v času od 1. oktobra 1810 do 15. marca 1811 pa je bilo plačevati v razmerju 100 gld. konvencijskega denarja = 500 gld. banko-lističev. To pa zato, ker je kurz od 1. oktobra 1810 bil stalen v tem razmerju. Tedaj: terjatev 500 gld. je plačati s 100 gld. »Einlösungsscheine« ali pa 500 gld. v banko-lističih.

Tudi bakreni denar, ki je takrat krožil kakor drobiž, zmanjšal je ces. patent od 20. januarija na $\frac{1}{5}$ veljave.

S patentom od 7. maja 1813 uvedli so poleg »Einlösungsscheine« takozvane »Antizipationsscheine«.

6. S ces. patentom od 1. junija 1816, št. 1248 zb. just. zak. dopustilo se je za pismene pogodbe zopet konvencijski denar.

S tem patentom so oživotvorili tudi nacionalno banko (sedaj c. kr. priv. avstro-ogrška banka) in nje delovanje pokazalo je to blagodejno posledico, da je kurz dunajske veljave, ki je bil do takrat že občutno padel, stabilizoval se napram konvencijskemu denarju v razmerji: 100 gld. konvencijskega denarja = 250 gld. dunajske vrednote.

7. S patentom od 25. oktobra 1817 se je pa tudi dopustilo sklepanje ustnih pogodb na konvencijski denar.

8. Leta 1857. sklenila je Avstrija z raznimi drugimi državami denarsko pogodbo (»Münzvertrag«), ki se je razglasila s patentom od 26. januarija 1857, št. 101 drž. zak.

V tej pogodbi se je določilo za Avstrijo takozvano 45goldinarsko merilo (»45Gulden-Fuss«), t. j. iz 1 funta srebra se nakuje 45 gld. denarja.

Na podlagi te pogodbe izišel je potem ces. patent z dne 27. aprila 1858, št. 63 drž. zak., ki je določil novo vrednoto: »avstrijsko vrednoto«. V §-u 5. določilo se je razmerje napram prej nastalim terjatvam takole:

- a) 100 gld. konvencijskega denarja = 105 gld. avstrijske vrednote.
- b) 100 gld. dunajske vrednote = 42 gld. avstrijske vrednote.
- c) 100 gld. državne vrednote (»Reichswährung«) = $87\frac{50}{100}$ gld. avstrijske vrednote.

S ces. patentom od 27. aprila 1858, št. 64 drž. zak. začeli so nazaj pobirati papirnati denar dunajske vrednote in sicer veljavno s 1. julijem 1858; dotlej smel se je ta papirnat denar še uporabljati za plačilno sredstvo, toda le v razmerju: 100 gld. avstrijske vrednote = 250 gld. dunajske vrednote.

II.

Judikat najvišjega sodnega dvora z dne 10. marca 1891, št. 151 v knjigi judikatov določa, da je poprej pod 8 a) določeno razmerje 100 gld. konvencijskega denarja = 105 gld. avstrijske vrednote uporabiti samo na konvencijsko vrednoto, ki se je zopet uvedla s patentom od 1. junija 1816 (glej zgoraj pod 6.), a da je terjatve, ki so nastale v tej vrednosti pred letom 1799. presojati po razmerju 100 : 42 (toraj uporabiti pod 8 b) navedeno razmerje). Utemeljuje se ta judikat s tem, da je s patentom od 20. februarja 1811 poprejšnji konvencijski denar premenil se v dunajsko vrednoto, a za dunajsko vrednoto določeno je v patentu od 27. aprila 1858, št. 63 razmerje 100 : 42.¹⁾

Vprašanje je sedaj, če ima ta judikat tudi pomena za Kranjsko in druge, nekdanje pod imenom »Ilirija« združene dežele.²⁾

¹⁾ Glej „Slov. Pravniki“ I. 1891., št. 5 in nasl.

²⁾ S tem se izpolnjuje obljuba, dana v „Slov. Pravniki“ I. 1891., št. 6.

Tu pridemo do jako čudnega zaključka.

1. Leta 1809. prišla je Kranjska z drugimi sosednimi deželami vred pod francosko oblast in postala del »Ilirije«. Takrat je za plačilno sredstvo krožil jedino le banko-listič, ker kovanega denarja ni bilo več v prometu.

Dimitz pravi v svoji zgodovini, da je francoska vlada meseca decembra 1809. l. zmanjšala banko-lističu za vsa plačila iz javnih blagajnic vrednost na 25%, dne 10. januarija pa na $\frac{1}{8}$ nominalne vrednost.

Jaz dotičnih naredeb francoske vlade nisem mogel nikjer najti. Pač pa se nahaja v tukajšnji licejalni knjižnici brošurica z naslovom: »Regolamento, risguardante le carte monetate dette Cedole della banca di Vienna«. Ta brošurica vsebuje jedino le naredbo (arreté) francoske vlade z dne 8. marca 1810 in je prevod francoskega originala.

Ta naredba določa, da naj s 15. marcem 1810 iz prometa izgine banko-listič in da je plačevati zgol s kovinskim denarjem. Terjatve, nastale pred 1. oktobrom 1799, je bilo plačati s kovinskim denarjem v celem dolgovanem znesku, terjatve, nastale v času od 1. oktobra 1799 do vštetega 15. marca 1810 pa po kurzni lestvici, katera je pridejana tej naredbi, in katero je sestavilo upravnništvo tržaške borze za vsak mesec posebej.

Ta naredba je torej jako slična avstrijskemu februar-skemu patentu; razlika je le, da polna vrednost ostane tudi terjatvam, ki so nastale od 1. januarja 1799 do 1. oktobra 1799, dočim je februarški patent tudi tem terjatvam določil kurzno lestvico, dalje da banko-listič z dnem 15. marcem 1810 izgubi vsako veljavo, dočim ga je februarški patent pustil še v prometu za nekaj časa (do 31. januarja 1812), a zmanjšanega na $\frac{1}{8}$ veljave.

Tej naredbi pridejan je tudi seznam, zajedno tarif kovinskega denarja, ki naj služi za plačilno sredstvo v Iliriji. To so razne vrste laškega denarja in francoski denar. Preračunjena je njih vrednost na franke in na konv. vrednoto. Ta seznam odredil je ilirski maršal z dekretom od 15. marca 1810.

2. Toda navzlic tej naredbi ostal je banko-listič vsled navade še v prometu. Zato je francoska vlada izdala dne 16. novembra 1810 jako drakonično naredbo (areté).

Ta naredba je priobčena v »Telegraph officiel«.¹⁾ V uvodu izrecno naglaša, da je izdana na podlagi naredbe z dne 6. marca 1810, in da treba v svrhu odprave banko-lističa strožjih sredstev, ker ona naredba ne kaže dovolj uspeha. Prepoveduje sklepanje pogodeb na banko-listič pod kaznijo in ničnostjo dotičnega pravnega posla. Od 1. januarja 1811 dalje ne sme banko-listič nič več krožiti, in vsak se ga mora dotlej iznebiti. Finančni organi naj pri trgovcih, notarjih, bankirjih zasledujejo banko-listič in pri komur se ta denar dobi, isti zapade kazni zopora od 8 dni do 3 mesecev in denarni kazni v trojnem znesku najdenega denarja. V členu 11. in 12. določa, da naredba od 10. marca 1810 ostane še v veljavi, kolikor s to novo naredbo ni derogovana, vendar pa z ono naredbo uvedeni način računanja nima veljave za avstrijske podanike in morajo stanovniki Ilirije Avstrijcem dolgovane zneske plačevati sicer v kovinskem denarju, a po vsakokratnem kurzu banko-lističa.

Navedene naredbe z dne 10. marca 1810 nisem mogel najti. Skoro pa menim, da je datum naredbe v »Telegraph officiel« pomotno naveden, in da ima ta areté v mislih prej navedeni seznam in tarif z dne 15. marca 1810, ker je težko misliti, da bi v tako kratkem času bili izdali kar dva tarifa.

Prej navedeni »regolamento« in »areté« z dne 16. novembra 1810 sta velike važnosti, ker sta, kar bomo takoj videli — v nas še sedaj veljavna.

(Konec prihodnjič.)

¹⁾ „Telegraph officiel“ je bil glasilo francoske vlade za ilirske pokrajine. Dne 28. julija 1810 je bila izdana prva številka in to v francoskem, laškem in nemškem jeziku, a obsegala je le program lista in vabilo na naročbo. Dne 3. marca 1810 je izišla prihodnja številka, ki pa je tudi narejena za prvo. Izhajal je odslej vsako sredo in soboto in bil pisan v francoščini, deloma pa tudi v laščini. V nemškem in slovenskem jeziku je začel izhajati l. 1811.

Sodno-zdravniška mnenja.

Priobčuje dr. P. Defranceschi.

IX.

Trajno oslABLjenje besede.

(Fakultetno mnenje.)

Dva kmečka fanta sta se v pijanosti skregala ter se začela pretepati; mej tem je zabodel prvi svojega druga z žepnim nožem v vrat. Nož je bil oster in dolg 8 *cm*.

Sodna komisija je našla poškodovanca ležečega v postelji ter vsled velike izgube krvi zelo bledega. Razun dveh lahkih vreznin na čelu in na levem podlaktu je bila še jedna 8 *cm* dolga rana na levi strani vratu. Ta se začinja 3 *cm* pred uheljno krpico¹⁾ in se razteza skoro do zgornjega roba ščitastega hrustanca. Zgornji kot je oster, spodnji top. Robi so ostri in zijajo od zgoraj navzdol čedalje bolj. V zgornji polovici je rana površna, proti sredi čedalje globokejša ter sega v zdolnjem kotu 2 *cm* globoko. Tu se vidi spodnjočeljustno slinavko.²⁾ Ako si zamaši poškodovanec nos in usta, ter se potem napihne, ni opaziti, da bi šel zrak iz rane. Glas je hripav.

Ker prvi zdravnik ni mogel dognati, tiči li vzrok te hripavosti v oteklosti jabolčne sluznice ali pa v poškodbi jabolčnega živca, si je pridržal končno mnenje. Čez 6 tednov sta našla dva zdravniška zvedenca sledeče:

Rana začeljena, obrunek 8 *cm* dolg, rudečkast, skoro nepremičen, leva vratna stran v okolici obrunka precej otekla, sosebnost tam, kjer je spodnjočeljustna slinavka. Razun katara v žrelu in podaljšanega jezička³⁾ ni najti v vratu nikake nepravilnosti, samo, da govori preiskovanec hripavo. Glede izvida o jabolku ni nič povedanega. Mnenje se glasi:

Težka oškodba, združena z motenjem zdravja in nezmožnostjo za izvrševanje poklica za najmanj 30 dni, prizadeta s

¹⁾ Ohrmuschelläppchen = lobulus auricularis.

²⁾ Unterkieferspeicheldrüse = glandula submaxillaris.

³⁾ Zungenzäpfchen = uvula.

takim orodjem in na tak način, da je z le-tem navadno združena smrtna nevarnost. Nasledek te oškodbe pa je: trajno oslABLjenje besede.

Čez skoro 3 mesece sta preiskovala poškodovanca sodna zdravnika na sedežu okrožnega sodišča ter našla na levi lični in vratni strani 8 cm dolg, 2 mm širok obrunek, raztezajoč se od mesta, ležečega 2 prsta pred levo uheljno krpico do levega ščitastega hrustanca. Z jabolčnim zrcalom se opazi, da zaostaja pri izgovarjanju raznih črk leva glasotvorka¹⁾ ter ne zapira pravilno. Ta nepravilnost je nastala vsled poškodbe jabolčnega živca.

Ker je poškodovanec trdil, da je glas nekoliko čistejši sta izrazila zvedenca nado, da se bode čez nekaj časa stanje boljšalo. —

Čez tri mesece sta se pa prepričala, da se nada ni vresničila ter je ostala hripavost jednaka: glas ni bil čist. Imenovana zvedenca sta se pridružila mnenju prvih zdravnikov, le trajnemu oslABLjenju besede nista mogla pritrditi. To pa iz naslednjih razlogov:

Pod izrazom »beseda« (»Sprache«) je razumeti zmožnost, da se izrazi artikulirano.²⁾ Tako zmožnost ima preiskovanec brezdvomno, ker izgovarja prav razumljivo posamezne zloge, da, celo posamezne samoglasnike in soglasnike. Če se prevdari, da smatra zakon trajno oslABLjenje besede za prav tako važno, kakor izgubo zarodne zmožnosti, očesa, rame ali roke, potem se ne more smatrati to, sicer trajno oslABLjenje glasu (»Stimme«) za takó zelo razširjeno, da bi je bilo postaviti v jedno vrsto z ošKodbami, navedenimi v §-u 156. a k. z.

Na kliniki za ušesne in jabolčne bolezni se je našlo na poškodovancu sledeče:

Desna glasotvorka pravilna, leva ima v zadnji tretjini majhno luknjico, ki je posebno dobro vidna, če poškodovanec glasno izgovori črko »a«. Glasotvorki niste posebno moteni v pregibanji, bodisi ob glasotvorjenji³⁾, bodisi ob dihanji. Le

¹⁾ Stimmband = ligamentum glottidis verum, chorda vocalis.

²⁾ Finger: Das Strafrecht II. B. S. 44. Dittrich: Gerichtliche Medizin S. 52.

³⁾ Phonatio = Stimmbildung.

zdi se, kakor bi leva glasotvorka vendar le nekoliko zaostajala. Vzrok hripavosti pa je vendar edino le luknjica v zadnji tretjini leve glasotvorke. Ker je hripavost nastopila takoj po prizadeti oškodbi, treba misliti, da je sunil poškodovavec nož naravnost v jabolko ter ranil na ta način glasotvorko. Popolnoma v soglasji s tem je izjava poškodovančeva. Koj po zadobljeni oškodbi je namreč izbljuval mnogo krvi in če je zatisnil zunanjo rano, se mu je izlila velika množina krvi v usta. Hripavost poškodovančeva ostane trajna, ker manjka, kakor rečeno, zadnja tretjina leve glasotvorke. Vsled tega ne more poškodovanec glasno govoriti, še manj pa glasno klicati. To hripavost je smatrati za trajno oslABLJENJE besede v smislu §-a 156. a k. z. ter ni moči iz tega razloga pritrđiti mnenju zdravnikov, trdečih, da je samó glas hripav, a izgovor razumljiv, torej beseda ohranjena in neoslabljená.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Če se motenje posesti popravi pred tožbo, je le-ta in sodna prepoved nepotrebna. — „Animus turbandi“.

C. kr. okr. sodišče v Metliki je na tožbo Ljudske posojilnice v Ljubljani zoper krajni šolski svet v Metliki zaradi motenja posesti s končnim sklepom od 11. marcija 1899 opr. št. C 24/99—3 odbilo tožbeno zahtevanje: »Tožiteljica je v zadnji dejanski posesti metliškega gradu parc. št. 82/1 k. o. Metlika in zlasti tudi grajskega, to parcelo omejujočega zidu in pa grajskega vrta; toženec je to zadnjo dejansko posest motil, ko je na šolskem dvorišču v Metliki dal napraviti leseno stavbo, ki je naslonjena na grajski zid, koje streha je takrat, ko je zadobila tožiteljica vednost o motitvi, to je 7. februarja 1899, sezala v dolgosti približno 4.50 m in v širokosti 0.32 m nad grajski zid in koje strešne late so takrat sezale še čez to nad zid sezajočo širino drvarnične strehe v grajski vrt; toženec mora vse to priznati, obnoviti prejšnji stan in v bodoče vsako motenje navedene posesti tožiteljice opustiti ter povrniti stroške.«

Razlogi.

Ni sporno, da je tožiteljica v zadnji dejanski posesti metliškega gradu parc. 82/1 k. o. Metlika, da je okolo grajskega poslopja vrt in le-ta obdan z zidom. Priznalo se je tudi, da meji ob ta vrt šolsko dvo-rišče in da je dal ondi meseca januarja t. l. toženi krajni šolski svet postaviti drvarnico. Prvotno tožila je tožiteljica nadučitelja Valentina B., češ da je on dal postaviti to drvarnico. V tej pravnici (CI 23/99) proti Valentinu B. navedla je tožiteljica, da se čuti po tej stavbi moteno v svoji zadnji dejanski posesti, ker je stavba naslonjena na grajski zid in nje streha postavljena na ta zid, zlasti tudi, ker nekateri strešni trami te stavbe segajo še čez zid v grajski vrt. Pri sodnem ogledu radi tega se je konstatiralo, da sicer res sega drvarnična streha 4,50 m na dolgo in 0,32 m na široko nad, ne pa tudi čez grajski zid, a da sicer stavba ne sloni na zidu, ampak na glavnih podpornih tramovih in da ne bi na trdnost stavbe prav nič uplivalo, če bi se odstranil oni del strehe, po katerem se čuti tožiteljica moteno. Konstatiralo se je tudi, da je po-daljšanje strehe v korist zidu, prav nič pa drvarnici. Tega pa, da bi nekateri strešni trami še segali čez zid v grajski vrt, ni bilo pri onem sodnem ogledu dne 25. februarja prav nič videti.

Iz prebranega pravnega spisa CI 23/99 izhaja, da je krajni šolski svet postavil streho nad zid le, da je ustregel želji prejšnjega lastnika metliškega gradu viteza Josipa S., kateri je načelniku Leopoldu G. do-volil stavbo nasloniti na grajski zid in mu pri tem rekel, da mu je ljubše, če se streha postavi tudi nad zid in se na ta način zid pokrije. To okolnost potrdil je v tej pravnici za pričo zaslišani načelnik krajnega šolskega sveta s prisego.

Sodišču je znano (§ 269. c. pr. r.), da je načelnik krajnega šolskega sveta Leopold G. pri omenjenem sodnem ogledu izrekel zastopniku to-žiteljice, da je pripravljen odstraniti streho za toliko, za kolikor se čuti tožiteljica po njej moteno, in še tisti dan, to je 25. februarja 1899 se je odstranila streha, kolikor je segala nad grajski zid. Tožiteljica tega dejstva ni zanikala, nego se opira le na to, da je pisala tožencu, da ne zahteva nikacih stroškov in da umakne tožbo, ako jej pošlje toženec do 9. marcija t. l. izjavo, v kateri prizna motenje ter se zaveže v bodoče opustiti vsako motenje. Toženec je priznal, da na to pismo ni odgovoril, ker je takoj, ko je oficijalno zvedel, da se čuti tožiteljica moteno vsled podaljšanja drvarnične strehe nad grajski zid, dal to streho v toliko od-

straniti, kolikor sega na grajski zid; kaj več da tožiteljica ne more od njega zahtevati.

Skliceval se je toženec na svojo že omenjeno izjavo pri prvem sodnem ogledu, in na to, da je v prvi pravdi kakor priča izpovedal, da krajni šolski svet ni imel namena, motiti lastnika grajskega zidu, dočim je bilo podaljšanje strehe le zidu v korist.

Toženec je predlagal, da se tožba, povsem nepotrebno vložena, odbije.

Tožiteljica je naglašala, da so tudi nekatere strešne late približno za 10 cm segale čez zid v grajski vrt nekaj časa; vsaj bilo je tako 7. februarja t. l., ko je tožiteljica vednost dobila o motivu. Toženec je, kakor omenjeno, to dejstvo zanikal.

Tožiteljica je predlagala o tem zaslišanje prič, koje pa je sodišče, ker nepotrebno, odklonilo.

Ker o tem ni prepira, da je tožiteljica v zadnji dejanski posesti metliškega gradu, vrta okolo poslopja in pa zidu, ki ta vrt obdaja, in ker dalje ni sporno, da je toženi krajni šolski svet dal postaviti vprašavno drvarnico ter podaljšati nje streho nad grajski zid, razmotrivati je le vprašanje, je li motil toženec, ko je dal to stavbo postaviti, tožiteljico v navedeni posesti, in je li imela tožiteljica povod vložiti le-to tožbo.

To vprašanje je odločno zanikati.

Vprašati je v prvo: koje dejanje toženčevo naj bi bilo smatrati za motilno?

Tožiteljica pravi v tožbi, da je toženec naslonil drvarnico na grajski zid. Je li to motilno dejanje? Gotovo ne. V prvo je po sodnem ogledu že v pravdi proti Valentinu B. dognano, da stavba ne sloni na grajskem zidu — tožiteljica priznava to v prebranem pismu z dne 5. marcija 1899 tudi sama — v drugo pa je upravičen lastnik zračno prostornino svoje lastnine popolnoma izkoristiti, in če bi tudi tožiteljica trdila, da je toženec svojo lastninsko pravico prekoračil, ne bi se moglo o tem razsojevati »in possessorio«.

Tožiteljica trdi, da so nekatere late strehe približno 1 dm čez grajski zid na grajski vrt segale in sicer do 7. februarja t. l. Ponudila je o tem zaslišanje prič, katero je sodišče kot nepotrebno odklonilo.

Že iz pravde CI 23/99 izhaja, da naj se je streha drvarnice napravila po načrtu tako, da pokrije streha od opeke grajski zid. Dotični načrt kaže tudi, da je bilo položiti 6 strešnih lat na grajski zid, tako,

da bi segale le do roba zidu, ne pa še čez zid. Prav lahko je torej in skoraj neizogibno, da so se pri postavljanju strehe nekatere late, ki so bile pač daljše od drugih, slučajno pribile tako, da so za par centimetrov segale čez rob zida v vrt in prav mogoče je, da je bilo to tako še 7. februarja t. l., ko stavba še ni bila do celega izgotovljena. Ker pa že pri ogledu dne 25. februarja t. l. ni bilo konstatovati, da katera lata še sega čez rob zidu v grajski vrt, nego le to, da je stavba natančno po priloženem načrtu izvršena, ker nadalje tožiteljica sama trdi, da so le nekatere late segale čez zid, druge pa ne, in ker že to kaže le začasno stanje, katero je bilo že po stavbenem smotru kakor hitro mogoče odstraniti in se je faktično vsaj pred 25. februarjem odstranilo, ker končno tožiteljica ne more trditi, da je toženec nekatere late namenoma dal tako pribiti, da segajo v grajski vrt, — po vsem tem ne more biti govor, da to, če so nekatere late pri stavljenju drvarnične strehe segale nekaj časa čez grajski zid, je motenje posesti, kajti sicer bi tudi vsak šetalec, ki gre čez travnik ali gozd neznanega mu lastnika, bil motilec tuje posesti.

Dejstvo končno, da se je postavila streha, kakor je dognal sodni ogled 4'50 m na dolgo in 0'32 m na široko nad grajski zid, ni imelo začasnega pomena; streha podaljšala se je nad grajski zid, da stalno tako ostane. Je li to motenje posesti?

Sodišče zastopa mnenje, da tudi to dejanje ne znači motenja posesti niti v subjektivnem niti v objektivnem oziru.

Po zapriseženi izjavi, v pravdi CI 23/99 zaslišanega Leopolda G. je dokazano: da je nameraval krajni šolski svet metliški postaviti stavbo tako, kakor je v priloženem prerezu označeno, torej streho postaviti le do grajskega zidu; da se je podaljšala streha nad grajski zid le, ker je to prejšnji grajski lastnik želel, češ, da se naj pokrije zid, ker mu je to ljubše, in da je to podaljšanje strehe povzročilo tožencu za 3 gl. 50 kr. več stroškov. Prejšnji grajski lastnik si pač ni želel kaj tacega, kar bi bilo njemu, odnosno njegovemu zidu v škodo. Dognalo se je pa tudi pri sodnem ogledu, da podaljšanje strehe tožiteljici ni prav nič v škodo, pač pa v očitno korist, kajti vsled podaljšanja strehe se je dotični del grajskega zidu tako pokrtil, da je pred snegom in dežjem popolnoma zavarovan. Ni moči torej trditi, da je to dejanje toženca tožiteljici v škodo, niti v sedanjo niti v bodočo. Nikakor pa tudi ni prikrajšana tožiteljčina posest, kajti grajski zid nima drugega namena nego ograditi grajski vrt; s podaljšanjem strehe nad grajski zid pa ograja gradú, od-

nosno grajskega vrta gotovo ni postala slabejša. Toliko v objektivnem oziru.

Za le-ta slučaj je pa še v subjektivnem oziru uvaževati, da je bilo tožiteljici po prvi pravdi proti Valentinu B. iz dotične zaprisežene izjave načelnika krajnega šolskega sveta znano, da se je streha podaljšala nad grajski zid le vsled želje prejšnjega grajskega lastnika, torej ne v namenu motiti posest tožiteljice. Moralo jej je biti po sodnem ogledu v prvi pravdi znano, da ni podaljšanje strehe tožencu prav nič v korist, pač pa tožiteljici, da je v tej prvi pravdi načelnik krajnega šolskega sveta pod prisego izpovedal, da se streha sploh ni v namenu, tožiteljico motiti, podaljšala nad grajski zid. Zastopnik toženca je pa pri tem ogledu izjavil tudi zastopniku tožiteljice — to dejstvo dokazano je po §-u 269. c. pr. r. — da je vsak čas pripravljen streho odstraniti v toliko, v kolikor se čuti po njej tožiteljica moteno. Dokazano je po vsem tem, da toženec strehe ni podaljšal nad grajski zid samolastno, ali, če bi se nad to besedo hotelo spodtikati, ker želja prejšnjega lastnika gradu tožiteljice nič ne briga, vsaj ne »mala fide«. Iz navedenih okolnostij pa tudi izhaja, da toženec ni postavil, odnosno podaljšal strehe niti »animo turbandi«, niti »animo possidendi« ali »possessionem acquirendi« in da je bilo stališče toženca tožiteljici že v pravdi proti Valentinu B. popolnem znano.

Če je s tem dokazano, da tudi v subjektivnem oziru ne more obveljati trditev tožiteljice, da je toženec jo motil z navedenim činom, dognano je tudi ob enem, da je bila tožba povsem nepotrebno vložena, in da bi jo bilo odbiti tudi tedaj, če bi se smatralo toženčevo dejanje za motenje posesti (v objektivnem oziru) in ne glede na faktum, ki se je zvršil dne 25. februarja in o katerem bode šele govor.

Tožiteljici je bilo znano, da hoče toženi krajni šolski svet nje popolnoma ustreči, če to zahteva, in brez odloga odstraniti streho, v kolikor krije grajski zid. Tožiteljice zastopnik ni pri sodnem ogledu, dne 25. februarja na ta poziv načelnika krajnega šolskega sveta odgovoril ničesar; tožiteljica tudi ni pismeno ali pozneje ustno toženca pozvala, da naj odstrani streho, v kolikor sega nad grajski zid, nego je dne 28. februarja vložila tožbo.

Tožbo bi bilo že iz tega razloga odbiti ali vsaj ne bi imela tožiteljica pravice, zahtevati kaj povračila stroškov (§ 45. c. pr. r. per anal.). K temu pa je prišel še ta-le faktum.

Takoj po sodnem ogledu dne 25. februarja t. l., še predno se je zastopnik tožiteljice odpeljal iz Metlike, dal je načelnik krajnega šolskega sveta, ki je šele tisti dan oficijalno zvedel, da se čuti tožiteljica moteno po navedeni stavbi, streho v toliko odrezati, v kolikor je tikala grajski zid, in je stem popolnoma odstranil dejstvo, koje je tožiteljica značila za motitev.

Tožiteljica tega ni mogla zanikati, in morala je vsekako vedeti o tem odstranjenji strešnega dela pred vložitvijo tožbe, dočim stanuje nje oskrbnik France K. v Metliki in je njega dolžnost nadzirati grad metliški in grajski vrt.

Tožiteljica, ki vse to neposredno sama priznava v prebranem pismu z dne 5. marcija 1899, ko ne zahteva niti povračila tožbenih stroškov, če jej da toženec ondi stilizovano izjavo, — ugovarja proti navedeni trditvi toženca le, da je njemu pisala omenjeno pismo, ter zahtevala pismeno izjavo, naj toženec prizna posest tožiteljice do navedenega zidu in da bo v bodoče opustil vsako motitev. Toženec ni na to pismo dal odgovora, češ, da se ni čutil obvezanega to storiti. Sodišče mora temu pritrditi; če je toženec še pred napravo tožbe in celo takoj, ko je zvedel, da njegovo dejanje tožiteljico moti, odstranil vse, kar bi zamoglo utemeljiti poseg v tožiteljčino posest, ter popolnoma obnovil v tem oziru prejšnji stan, onda tožiteljica nikakor ne more zahtevati s tožbo radi motenja posesti od njega kaj več, in bila je vložitev tožbe radi motenja posesti povsem nepotrebna.

Le-ta tožba je torej v vsakem oziru neutemeljena in je bilo radi tega njeno zahtevo odbiti.

Izrek o povračilu stroškov odpade, ker toženec ni zabeležil stroškov pred sklepom razprave.

C. kr. okrožno kot rekurzno sodišče v Novem mestu je s sklepom z dne 10. aprila 1899 RI57/99—6 prvosodni končni sklep razveljavilo in okr. sodišču naložilo, da razpravo popolni in potem vnovič stvar odloči.

Razlogi.

1. Tožiteljica je opetovano pri razpravi popravila svojo zahtevo, a vendar ni popolnem določeno, kaj zahteva, ker je zopet pristavila, da »v ostalem vzdržuje tožbeno zahtevo« in torej ni jasno, ali vzdržuje svojo zahtevo tudi glede motilnega dejanja, da se je stavba naslonila na grajski zid, ali ne. Tožiteljico je zato napotiti, da stavi popolno in določno zahtevo.

2. Tožiteljica je trdila, da so takrat, ko je zvedela o motitvi, namreč 7. februarja 1899, strešne late segale še čez zid v grajski vrt približno 1 dm, in je predlagala o tem dokaz po pričah. Prvi sodnik je predlog na zaslišanje dotičnih prič neopravičeno odklonil, ker naprava strešnih lat na navedeni način more vsekakor ustanovljati motenje tožiteljčine posesti. Zato je dopustiti predlagani dokaz in priče zaslišati.

3. Pri razpravi se je prečitala izpoved priče Leopolda G. iz pravdnega akta CI 23/99 in se sklicuje prvi sodnik v svoji odločbi na okolnosti, potrjene po tej priči. S takim postopanjem ravnalo se je pa proti določbi §-a 457. odst. 2 c. pr. r., po kateri dokazovanje po zaslišanju pravdne stranke v pravnah zaradi motenja posesti ni dopustno in se tedaj tudi njeno pričanje iz druge pravde ne sme uporabljati. Ako je torej za kake okolnosti treba dokaza, napotiti je toženo stranko, da navede druga dokazila.

4. Tožena stranka se v tožbenih navedbah ni zaslišala popolnem, nego se je le vpoštevala izjava priče Leopolda G. v pravdi CI 23/99. Razpravo je torej v tem oziru popolniti.

Ker je torej postopanje na prvi instanci bistveno pomanjkljivo, tako da ni možno do dobrega prestresti in temeljito presoditi pravdne stvari (§ 496. št. 2 c. pr. r.), oziroma ker se po vsebini pravnih spisov važne okolnosti niso pretresovale (§ 496. št. 3 c. pr. r.) bilo je v zmislu §-a 496. odst. I. c. pr. r. končni sklep razveljaviti in odrediti, da se razprava popolni in potem vnovič odloči v stvari.

(Konec prih.)

b) Tudi prezadolženo zapuščinsko premoženje se ne sme razdeliti po predpisih konkurznega reda.

K zapuščini Jožefa K. spadala je knjižica poštne hranilnice po 209 gld. 31 kr. K. je zapustil mnogo več dolgov, nego li premoženja. C. kr. okrajno kot zapuščinsko sodišče v Celji je realizovalo to knjižico ter znesek, ne da bi sklicalo upnike, razdelilo s sklepom od 7. oktobra 1899 A. 259/98-34 po načinu krیده med upnike, kateri bi v slučaju konkurza dobili plačilo v I. razredu konkurznih upnikov, namreč za pogrebne in zdravniške stroške.

Zoper ta sklep vložila je upnica Posojilnica v Celju rekurz, posebno tudi z ozirom na to, ker je med tem časom bila zadobila na realizovano gotovino, shranjeno pri davkariji, izvršilno zastavno pravico.

C. kr. okrožno sodišče v Celji je z odločbo od 3. novembra 1899 R. V. 210/99-1 rekurz zavrnilo in potrdilo izpodbijani sklep iz razlogov: Zapuščinsko premoženje še v pokritje vseh pogrebnih in zdravniških stroškov ni zadostovalo. Pogrebne in zdravniške stroške je prištevati bremenom, ki se drže zapuščine (§ 549. obč. drž. zak.) in ki imajo na vsak način prednost pred drugimi terjatvami, bodi si da se je konkurz formalno razglasil ali ne. Razpravno sodišče je torej razdelilo premoženje s polno pravico po določilih §-a 43. konk. r.

Na revizijski rekurz Posojilnice v Celji je c. kr. najvišje sodišče izdalo naslednji sklep z dne 16. januarja 1900 št. 458:

Oba sklepa nižjih sodišč se razveljavljata, c. kr. okrajnemu sodišču pa naroča, da izvrši razpravo o zapuščini Jožefa K. uvaževaje to, da se je med tem za terjatev posojilnice, ki je rekurirala, v znesku 300 gl. 99 kr., pri zapuščinskem, v depozitnem uradu shranjenem premoženju prijavila rubežen in vrhu tega tudi glasom depozitnega ekstrakta istočasno zaznamovala rubežen za davčne zaostanke po 108 gl. 10 kr. vsled sklepa od 24. septembra 1899.

Kajti v le-tem slučaju gre za rekurz proti sklepu, izdanemu v izvenspornem postopanju, ozirati se je torej bilo po §-u 10. ces. patenta od 9. avgusta 1854 drž. zak. št. 208 na navedbe revizijskega rekurza, da je pridobila rekurentinja zastavno pravico pred pravomočnostjo izpodbijanega prisojilnega odloka, in pa na depozitno uradno zastavno pravico. Tudi ni bilo prezreti, da glasom sedaj predloženega depozitnega ekstrakta je rubežen za davčne zaostanke v znesku 108 gl. 10 kr. bila zaznamovana že vsled izvršilnega dovolila od 24. septembra 1899, očitvidno torej pred izdajo izpodbijanega razdelilnega sklepa. Ker se zapuščinski konkurz formalno ni otvoril in ker torej pravne, v §-u 11. konk. r. izražene posledice ne morejo priti v poštev, tedaj je razdelitev zapuščinskega premoženja, ki se je brez ozira na pridobljene zastavne pravice izvršila po načinu krیده, popolnoma nedopustna. Izrek o rekurznih stroških mora izostati v le-tem postopanju.

Dr. I. Dečko.

c) Za rekurz proti vknjižbi zastavne pravice za povračilno terjatev v smislu §-a 222. izvrš. reda, velja rok §-a 127. zemlj. zakona.

Na podlagi razdelilnega sklepa in dodatka k njemu dovolilo je c. kr. okr. kot izvršilno sodišče v Ljubljani vknjižbo zastavne pravice za povračilni terjatvi dveh upnikov v smislu določbe §-a 222. izvrš. r. Po vročbi tega dovolila, štirinajsti dan, vložil je lastnik neprodanega zemljišča *B* rekurz proti dovolilu vknjižbe. Okrajno sodišče je rekurz predložilo c. kr. deželnemu kot rekurznemu sodišču v Ljubljani. Le-to je rekurz, češ, da je prepozno vložen, zavrnilo iz teh-le razlogov:

Ker se je izpodbijani sklep izdal v izvršilnem postopanju in ker nič družega ni ukazano, znaša rekurzni rok 8 dnij (§ 65 izvrš. reda). Le-ta rekurz pa se je vložil šele po preteku tega roku in ga je torej bilo kakor zakasnelega zavreči. Določbe §-a 88. št. 2 izvrš. r. ni moči slično uporabiti, ker je ta določba po §-u 65. ibid. izjemna določba. Proti slični uporabi govori posebno tudi določba §-a 208. II. odst. izvrš. r., kajti ako bi bila slična uporaba dopustna, ne trebalo bi tu posebej določati, da v tem slučaju velja izjemna določba §-a 88. št. 2 ibid.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo z dne 23. januarja 1900 št. 796 na rekurz lastnika zemljišča *B* odbilo odločbo rekurznega sodišča dvignilo in mu zaukazalo meritorno rešitev iz nastopnih razlogov:

Razdelilna sklepa zadevata le na dražbi prodano zemljišče zavezanca *A*, nikakor pa ne *B*-ju lastnega zemljišča, ki ni bilo v izvršilu. Sklep okrajnega sodišča, s katerim se je na podlagi razdelilnih sklepov dovolila vknjižba zastavne pravice na zemljišče *B*-ja, ki ni bilo v izvršilu, smatrati je za zemljiškooknjižni odlok v smislu §-a 126. zak. od 25. julija 1871 šte. 95 drž. zak., glede katerega veljajo v §-u 127. ibid. določeni rekurzni roki. Zatorej je rekurz bil pravočasno vložen.

d) Ali odvetniška tarifa velja za c. kr. notarje v spornem postopanju?

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani je v pravni stvari Elizabete Z. tožnice, zastopane po c. kr. notarju I. proti Jakobu J. tožencu radi 62 gld. 50 kr. izdalo plačilno povelje z dne 17. januarja 1900 opr. št. M 22/00—1, a stroškov ni odmerilo po odvetniški tarifi.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani rekurzu tožnice ni ugodilo, nego potrdilo prvosodni sklep v izpodbijanem delu glede izreka o stroških (sklep z dne 15. februarja 1900. opr. št. R 25/00—1).

Razlogi.

Prvi sodnik je odmeril stroške opominjevalne, po c. kr. notarju I., pooblaščenca tožnice, vložene tožbe le kakor stroške navadnega pooblaščenca, ne pa po odvetniški tarifi, kakor jih je zahtevala tožnica. Rekurz proti tej odmeri je neutemeljen.

Res je sicer po drugem odstavku §-a 42. c. pr. r. glede povrnitve pravnih stroškov zastopnike beležniškega stanu staviti v isto vrsto, kakor zastopnike, pripadajoče k odvetniškemu stanu, torej pravdne stroške taistim odmeriti po nastavkih odvetniške tarife, vendar pa le pod tem pogojem, da so beležniki k takemu zastopanju upravičeni, kar sledi jasno iz §-a 4. ukaza pravosodnega ministrstva z dne 26. marca 1900 št. 58 drž. zak.

Iz določbe §-a 42. c. pr. r. pa ni sklepati, da se je nameravalo pravico beležnikov, v spornih stvareh stranke zastopati, razširiti ali jo celo na isto vrsto staviti s pravico odvetnikov. V tem oziru se na dosedanjem stanju, da je beležnike v spornem postopanju k zastopanju strank le izjemoma, nikakor pa ne tedaj pripustiti, kadar se vidi, da delajo iz tacega zastopanja posebno vrsto zaslužka, po predpisih civilno-pravnega reda ni ničesar izpremenilo, in slej kakor prej beležniki niso opravičeni v spornem postopanju strank zastopati v dosego posebne vrste zaslužka; najmanj pa se jim more taka pravica priznati v kraju, kjer ima več odvetnikov svoj sedež. — V le-tem slučaju je iz raznih, rekurzu priloženih spisov c. kr. okrajnega sodišča ljubljanskega posneti — in to je prvi sodnik za notorično smatral — da c. kr. notar I. z ozirom na množitev tacih slučajev iz zastopanja strank v spornih stvareh dela posebno vrsto zaslužka, da ga torej ni imeti za opravičenega k takemu zastopanju.

Radi tega se tožnici niso mogli priznati stroški po nastavkih odvetniške tarife in so stroški, katere je prvi sodnik njenemu zastopniku kot navadnemu pooblaščenca odmeril, več nego zadostni in primerni; bilo je torej plačilno povelje v izpodbijanem delu glede odmere stroškov potrditi.

f) Stroški odvetniškega zastopanja pri razdelitvi skupila so potrebni.

C. kr. okrajno sodišče v Šmarji je s sklepom od 30. maja 1899 opr. št. E. 448/98-11 določilo narok za razpravo o razdelitvi skupila od premičnin, na javni dražbi prodanih v znesku 434 gld. 15 kr. Zahtevajoča upnica je prijavila svojo terjatev 600 gld. opr. s posebno vlogo, katero je po svojem rednem zastopniku poslala odvetniku v Š. kakor substitutu z naročilom, da le-ta osebno predloži vlogo ter da ob enem zastopa zahtevajočo upnico na določenem naroku. Okrajno sodišče v Š. je s sklepom od 19. avgusta 1899 opr. št. E. 448/98-13 nakazalo vse skupilo zahtevajoči upnici kakor prvi zastavni upnici v delno pokrite njeue izvršljive terjatve; glede stroškov pa odločilo, da se odbije predlog zahtevajoče upnice, naj se nakažejo in odmerijo daljni, na naroku za razdelbo skupila zaznamovani stroški, ker bi zahtevajoča upnica lahko pisмено oglasila svojo terjatev in ni bilo treba oglasitve predložiti osebno po odvetniku v Š., ter torej ti stroški niso bili potrebni.

C. kr. okrožno kakor rekurzno sodišče v C. je s sklepom od 19. septembra 1899 opr. št. R. V. 161/99-1 rekurzu zahtevajoče upnice ustreglo ter sklep prvega sodnika v rekuriranem delu prenaradilo tako, da je iz skupila še nakazalo zahtevajoči upnici na stroških za intervencijo po odvetniku v Š. na razdelilni razpravi

znesek	4 gld. 40 kr.
in stroške rekurza	6 » 60 »
skupaj	11 gld. — kr.,

dodavši nastopne razloge: Razdelilnih razprav v smislu §-a 285. izvrš. reda osebno se vdeležiti je dolžnost vsacega previdnega zastopnika upnikov. Po §-u 212. izvrš. reda je na razpravi obravnavati s strankami in neosebno navzočni upnik bi celo pravico rekurza izgubil po §-ih 286., 213. in 234. izvrš. reda. Zategadelj je bilo zahtevajočemu upniku tudi stroške intervencije substituta pripoznati in stroške rekurza, katere je prišteti izvršilnim stroškom (§ 74. izvrš. reda).

—r—r.

Kazensko pravo.

a) Gosposka v zmislu §-a 209. k. z. so vsa oblastva in vse posamezne uradne osebe, ki po ustavi in po zakonu državno oblast delomice izvršujejo. — Subjektivno obstaja obrekovanje tudi tedaj, kedar natolcevalec ne smatra podtikanega dejanja hudodelstvom, nego samó prestopkom ali zgol službenim pregreškom.

Kas. razs. od 24. marca 1899. l. št. 17040 iz 1898. l.

Gostilničar Sever ni naznanil dveh sodov vina v obdajanje. Ko ju je načel, ga je ovadil opravnik zakupnika užitnine Joso L. Finančno oblastvo je odredilo zoper Severja poizvedbe radi prestopka §-a 324. doh. k. z. ter jih naročilo komisarju finančne straže Milanu V. Le-ta je zaslíšal tudi ovaduha L. in zapisal njegovo izpoved v zapisnik od dne 16. aprila 1895. l. Zaglavivši poizvedbe je odposlal spise finančni direkciji, a le-ta je sklepom od 17. rožnika 1896. l. opustila nadaljno zasledovanje zoper Severja. L. pa se je pritožil zoper le-ta sklep na višje dohodninsko sodišče. V svoji pritožbi od 30. julija 1896. l. je med drugim navel, da je komisar V. samo obdolžencu ugodne izpovedi zapisal, dočim je obtežujoče izjave zamolčal, ali pa da je izpovedbe, ki so obdolženca v resnici obteževale, tako zapisal, da so bile zanj ugodne. Radi teh očitanj V-u na kvar je bil L. krivim proglašen hudodelstva po §-u 209. k. z., češ da je V-a radi podtaknjene hudodelstva zlorabe uradne oblasti po §-u 101. k. z. gosposki ovadil.

Le-ta krivdorek izpodbija toženčeva ničnostna pritožba po §-u 281. št. 9 a k. pr. r. ter prigovarja: 1.) da bi višjemu dohodninskemu sodišču oznanjena očitanja na kvar V-u le tedaj učinjala hudodelstvo zlorabe uradne oblasti, ako bi ga dolžila namena koga oškodovati; takov namen pa ni ugotovljen; 2.) da oblastvo, kateremu je bila oznanjena baje lažnjiva ovadba, ni gosposka v zmislu §-a 209. k. z.; da ima mari ta zakon, prav tako kakor § 187. k. z., táko javno oblastvo v mislih, ki mora ščititi obči mir, red in varnost, ter da po vrhu oznanjeno obdolženje ni moglo dati sodišču, varstvenemu oblastvu, ali sploh kateri si bodi gosposki povoda v preiskavo ali vsaj v poizvedovanja zoper obdolženca, nego smatrati je zgol za dovoljeno kritiko postopanja komisarja finančne straže; 3.) da ni ugotovljeno, da je obtoženec poznal krivičnost obdolženja in njegove posledice.

Vsi ti prigovori pa so neutemeljeni:

ad 1.) Glede onega odstavka pritožbe, katerega označa obtožba obrekovalnim je spoznavno sodišče izrecno ustanovilo, da je bil komisar V. okrivljen, da je L-ovo izpoved samo zato krivično in spačeno zapisal, da bi S-a kvarnih posledic dohodninskega prestopka rešil; takovo, njegovim dolžnostim nasprotno postopanje da ustvarja naklonjenost S-u in strankarstvo. Toda ako pritožba meni, da manjka učin obrekovanja, ker ni bilo komisarju V-u očitano, da je postopal namenom komu (državi, občini, posameznim osebam) škodovati, onda prezira ugotovljeno dejansko stanje. Kajti, ako bi bil komisar V. s podtaknjenim mu protidolžnostnim postopanjem (glej §-e 506., 530., 627., 632., 661. doh. k. z. in §-e 86. in 87. uradnega navodila v doh. k. z.) nameraval preprečiti, da dobode prestopnik dohodninskega zakona zaslužen kazni in da se dotična užitninska pristojbina iztirja, onda bi vsekakor obstajal v §-u 101. k. z. domnevani namen oškodovanja.

ad 2.) Res je sicer, da v obsegu §-a 209. k. z. je smatrati za gosposko pred vsem ona oblastva in one oblastvene poslovniške, katerim je naloga skrbeti za pravno, s hudodelstvi ovirano ali rušeno varnost, ali o dotičnih ovadbah in obdolžitvah postopati po obstoječih določilih v dosegu onih pogojev, ki naj pripravijo ali zagotovijo vršitev državne kazenske oblasti. Toda pogledom na ustanovilo §-a 84. k. pr. r. razširiti je okrožje onih oblastev, katera je imeti za gosposko v smislu §-a 209. k. z., na vse javne urade in oblastva. Kajti v pojem »gosposka« tičejo vsa oblastva ter tudi posamezne uradne osebe, ki po ustavi in po zakonu delomice izvršujejo državno oblast. Le to razumevanje pojma »gosposka« izvira za kazenski zakon iz §-a 68. k. z., kateri razlaga v prvem odstavku rabljeni obči izraz »gosposka« izglednim naštevanjem družega odstavka. Ni torej dvoma, da je višje dohodninsko sodišče in sploh vsako finančno oblastvo gosposka v smislu §-a 209. k. z.

Glede sposobnosti predmetne obdolžitve, da bi bila povod oblastvene preiskave, je povdariti, da ima navadno vsaka ovadba na gosposko takšno sposobnost, baš ker je uradna dolžnost vsake gosposke, da označena jej kaznjiva dejanja izsleduje. Po besedilu §-a 209. k. z. je učin obrekovanja ugotovljen ovadenjem in označenjem določene osebe, da je storila kaznjivo dejanje; sposobnost za uvedenje kazensko-pravnega pregona ali kake preiskave sploh pa ni potreben element učina. Samo za drugi v §-u 209. k. z. napominani način zakrivljenja obrekovanja zahteva zakon, da mora imeti obdolžitev rečeno sposobnost.

V kazensko-pravno polje segajoča navajanja inkriminirane pritožbe smatrati zgolj za dopustno kritiko postopanja komisarja finančne straže, tega ne dopušča njih vsebina in zmysel.

ad 3.) Sodni dvor je ustanovil znak »podtikanja« hudodelstva in vzlasti obstoj vedoma krivične obdolžitve. V kolikor poskuša ničnostna pritožba le-temu prvosodnemu ustanovljenju nasprotno utajiti obdolženčevo zavednost o krivici obdolžitve, se ne obrača proti rešitvi pravnega vprašanja, nego proti dejanskemu stanju, in ni ob to ozira vredno (§-a 258. in 288³. k. pr. r.). Ko pa pritoževatelj trdi, da mu niso bile znane možne posledice njegove obdolžitve zoper V-a, prezira, da je sodni dvor tudi v tem pogledu ustanovil, da je obtoženec dosežaj in pomen v pritožbi rabljenih besedij dobro poznal ter da je, kakor bivši finančni stražar tudi vedel, kakšne posledice je mogla obdolžitev za V-a imeti. Da pa je moralo obtožencu znano biti tudi to, da ugotavlja podtaknjeno postopanje učin hudodelstva zlorabe uradne oblasti, ni za subjektivno stran obrekovanja potrebno; le-to obstoji tudi tedaj, kadar natolcevalec ne smatra podtikanega dejanja za hudodelstvo, nego samo za prestopok ali zgolj za službeni pregrešek, dočim je istinito hudodelstvo.

Iz le-teh razlogov je kasacijsko sodišče odbilo obtoženčevo ničnostno pritožbo.

G.

b) Storilec hudodelstva po §-u 157. k. z. je tudi za zgolj po naključji nastale posledice svojega dejanja odgovoren.

Kas. razs. od 1. decembra 1899. l., št. 12215.

Miho Raven, Milko Miren in Milan Rak so si belili glave, kako bi si mogel človek na tem spridenem svetu življenje izboljšati. Raven in Miren sta bila enega mnenja, Rak je zastopal nasprotno stališče. Razgovor je postajal zmerom živahnejši. Naposled sta začela Raven in Miren svoje trditve dejanski utemeljevati in jih Raku na glavo in na hrbet s pestmi pribijati, ker si jih ni hotel sam v glavo vtepti. Koncem koncev je bil Rak težko ranjen, a Raven in Miren sta bila po §-u 157. k. z. obsojena. Raven je trdil, da se mu krivica godi. Zatekel se je na vrhovno sodišče s pozivom na § 281., odstavek 10. k. pr. r. Pobjjal je kavzalno zvezo med nahrbtnim dejanjem in med nastalim vspehom, trdeč, da je Raka samo s pestjo udaril, le-temu da se je zdrsnilo, da je padel in se vsled padca težko poškodoval, on pa da ga ni hotel niti nameraval težko raniti; njegov hudoben namen da je ostal v mejah

dejanja, već nego je storil, da ni nameraval; njegovo dejanje da torej ne kaže takega hudobnega namena, radi katerega naj odgovarja za vse posledice; udarec s pestjo ali sunek da je upoštevati k večjemu za dejanje, katero more storilec že po njegovih naravnih, vsakateremu lahko znanih nasledkih smatrati nevarnim življenju ali telesni varnosti ljudij; pogibeljnost svojega ravnanja da je mogel obtoženec vsekako uvideti, da je ob to nemarno postopal ter v najneugodnejšem slučaju zapal kazni §-a 335. k. z.

Toda le ta izvajanja so puhla in prazna, ker izvirajo iz pravne pomote. Sodni dvor je ustanovil, da je pritoževalec istočasno s soobtožencem Mirnom poškodovanca Raka močno s pestjo udaril v desna bedra, da se je Raku vsled udarca zdrsnilo, da je pal na tlak in da mu je padec povzročil težko telesno poškodbo na levi rami. Rakova telesna poškodba je torej nastala vsled skupnega dejanja Ravna in Mirna, a bilo je zgol nesrečno naključje, da je bila težka. O odgovornosti pritoževalca po §-ih 152. in 157. k. z. za le-to težko poškodbo ni dvoma pogledom na v §-u 152. izrecno navedeno določbo §-a 134. k. z. Kajti po le-tej določbi odgovarja storilec tudi za one posledice, ki so zgol po naključji nastale, v kolikor je bilo naključje z dejanjem samim povzročeno. Beseda »slučajno« se ne nanaša na kakovost nepričakovanih vzrokov, nego na storilca, izraža, da je vmesne vzroke storilcu tudi tedaj pripisati, ko jih ni nameraval, in ko jih je zanj smatrati zgol za naključje. Čim je ugotovljeno, da je pritoževalec hudobnim namenom ravnal in čim zadošča za učin §-ov 152. in 157. k. z. baš v 2. odst §-a 1. k. z. označeni posredni namen, onda ne more biti govora v le-tem slučaju zgol o nemarnosti. Pritoževalcu se ne godi krivica. Njegova pritožba ni utemeljena.

G.

Petindvajsetletnica „pravničkoga društva u Zagrebu“.

Na veledostojen način je dne 3. marcija t. l. praznovalo pravničko društvo hrvatsko 25letni svoj obstanek. Da je to bratsko nam društvo izpolnilo nade, ki so se gojile pri njegovem započetku, da se je polagoma povzdignilo v važen kulturni zavod hrvatski in upliven organ hrvatskih pravnikov, da je dandanes velespoštovano in mnogo uvaževano, to so na slavnostni dan priznavali soglasno zagrebški listi in to je tudi

še bolj jasno pokazala vdeležba na prirejenih slavnostih. Cvet hrvatskega dostojanstva in razumništva se je zbral bodisi na slavnostni seji, bodisi na svečanem banketu, da je izrazil svoje simpatije in radost na plodovitem delovanju pravničkoga društva. Pridružila se je drage volje deputacija društva »Pravnika« (gg. načelnik dr. Ferjančič, namestnik dr. Majaron in društvenik dr. Krisper), dočim so od drugih pravniških društev ter od pravniških veljakov došli mnogi brzoglavni pozdravi.

Slavnostna seja se je pričela ob 4. uri popoldne v »sabornici«, kjer je bilo poleg nadbiskupa, sodnih predsednikov, vladnih predstojnikov, banskih svetnikov in drugih uglednih lic videti do dvesto pravnikov iz Hrvatske, a na galeriji polno odličnega občinstva.

Otvoril je sejo društveni predsednik presvetli g. J. pl. Burgstaller-Remetski s kratkim pozdravom, v katerem je naglašal, kakšne svrhe je društvo v prošlem četrtletji doseglo in kako hoče v bodoče delovati še krepkeje s pomočjo naraščaja, da se duševno povzdigne v vsakem pravcu mila domovina.

Na to je imel društveni podpredsednik, vseučiliški profesor gosp. dr. Fr. Spevec slavnostni govor o pravni znanosti in njenem vplivu na praktično življenje. Bila je to duhovita študija, živahno govorjena, ki je popolnoma zaslužila splošno pohvalo. Priobči se v »spomen-knjigi«, ki v kratkem izide.

Konečno je družbeni tajnik g. K. Haladi prečital važnejše odlomke iz društvene zgodovine ter se v tem tudi spominjal lepe zveze z našim društvom »Pravnikom«. Celo izvestje o 25letni dobi pride na svetlo v »spomen-knjigi«. Našim čitateljem naj postrežemo z nastopnimi podatki iz predavanja g. Haladija.

»Kad se ogledamo po našoj literarnoj historiji, opazit ćemo, da se je pravnička literatura počela razvijati oko sedamdesetih godina. Ono, što je prije toga pokrenuto, tek su pokušaji.

Iza petdesetih godina uvedeni su u našoj domovini avstrijski zakoni. U taj čas osjetiše hrvatski pravnici potrebu, da se upute u veliki niz novih, veoma težkih i sasvim različitih od dosadašnjih zakona. Tim povodom poduze godine 1853. mladi tadašnji zagrebački odvjetnik Mate Mrazović izdavati na svoj trošak prvi pravnički list, pod naslovom »Pravnik«.

Već pod konac godine 1853. tuži se urednik, da ne nalazi podpore, te da će radi nemara naših pravnika morati da prestane s izdavanjem »Pravnika«. I doista prestade »Pravnik« izlaziti već nakon poldrug godine.

Ono doba ne bijaše prijatno našem narodnom razvitku. S toga se ne valja čuditi, da se sve do godine 1865. nije u nas pojavio novi pravnički list.

Kad nam je povraćen ustav i kad je oživotvoreno vrhovno naše sudište, činilo se je, da će se bolje pravničke sile opet naći oko jednog literarnog ognjišta. I doista započe godine 1862 na Rieci izdavati dr. Marijan Derenčin pravnički list pod imenom »Pravnik«. No i tomu ne bje sudjen dug život. Već nakon godine dana obustavi urednik izdavanje lista, jer nije našao dovoljne niti umne niti materijalne podpore u krugu naših pravnika.

Politika je od to doba počevši skoro sve naše najvrstnije pravnike zaokupila. Istom kada se je prva politička borba slegla, pošlo je za rukom osnovati pravničko društvo, a po njem i stručni pravnički organ.

Bilo je doista teško pojedincu na vlastiti trošak i risiko izdavati stručni časopis, pak se je valjalo ogledati, ne bi li se u nas moglo stvoriti društvo pravnika, a bilo je mudro od utemeljitelja pravničkoga društva, da su radi podignuća našeg pravoslovnog razvoja zamislili stvoriti društvo. Kolievka bo ljudskoj kulturi jeste udruživanje... Timi po prilici razlozi pobudjeni, zamisliše rodoljubni hrvatski pravnici stvoriti društvo, da podupru razvitak i promicanje prava u teoriji i praksi.

Ustrajanje takova društva nastade doista priekom potrebom. Domovina naša dobila je u poslovih pravosudja, unutrašnje uprave i nastave autonomiju; podignuto bje sveučilište; stališ pravnički obuhvata mnogo članova, a veli se, da on reprezentira glavni dio cvjeta inteligencije u hrvatskom narodu.

U ovakovim okolnostima moralo se je upravo ustrojiti društvo, koje bi se moglo smatrati ognjištem pravničkoga svieta naše zemlje, u kojem bi sve, što može i ima sposobnosti, radilo oko promicanja i razvoja prava.

Početkom 1873. godine sastadoše se u odbor: Adolf Tomeković, prisjednik banskoga stola, Nikola Krestić, odvjetnik, dr. Stjepan Spevec, profesor prava, dr. Napoleon Špun-Strižić, prisjednik sudb. stola, Adalberto Schauff, odvjetnik, dr. Šandor pl. Bressztyenszky, izvanredni profesor prava, Franjo Zarda, c. kr. državni nadodvjetnik i Kajetan Hrubby, satnik auditor i tajnik.

Profesor dr. Stjepan Spevec prevede pravila bečkog »Juristen-Vereina«, a Adolfo Tomeković sazva na 19. siečnja 1873. u dvoranu tadašnje pravoslovne akademije skupštinu pravnika, da vieća o pravilih za ustrojstvo pravničkoga društva u Zagrebu.

Pošto je prof. Mato Mesić zauzeo predsjedničko mjesto, a tadašnji prof. prava dr. Stepan Spevec pridružio mu se kao perovodja, pristupi skupština odmah k specialnoj razpravi pravila, koja so uz nebitne preinake i usvojena, pa tada kr. zemaljskoj vladi predložena.

Previšnjim rješenjem Njeg. c. i kr. apostolskog Veličanstva od 30. listopada 1873. dozvoljeno je ustrojenje pravničkoga društva temeljem podastrih pravila.

Pošto je godina 1874. bila posvećena ustrojenju i otvorenju hrvatskog sveučilišta, to se je pravničko društvo konstituiralo tek 28. veljače 1875.

Konstituirajućom skupštinom, koja se držala u sveučilišnoj zgradi, ravnao je član privremenoga odbora dr. Napoleon pl. Špun-Strižić. Prisutnih članova bješe 38. Imenovani skrutatori Gjuro Kranjčić, Ferdo Šaj i dr. J. Pliverić ustanoviše, da su izabrani: za predsjednika Franjo Schmidt, predstojnik sudb. stola u Zagrebu, za odbornike: dr. Šandor pl. Bresztyenszky, dr. Blaž Lorković, dr. Šime Mazzura, Mato Mrazović, dr. Antun Rojc, Adalbert Schauff, dr. Lavoslav Šram, dr. Napoleon Špun-Strižić, Milan Šušković, Marko Tajčević, dr. Lovro Vidrić i Franjo Zarda. U prvoj odborskoj sjednici 4. ožujka 1875. izabran bje tajnikom društva prof. dr. Blaž Lorković, a blagajnikom odvjetnik Adalbert Schauff.

Od to doba započe društvo djelovati društvenim predavanjima, koje je prvo dne 15. svibnja 1875. govorio dr. Napoleon Špun-Strižić pod naslovom: »Ob ubroju kazneno-pravnom.«

Uvidjajuć odbor sa svih strana naglašivanu potrebu, zaključio je izdavati društveni organ pod naslovom »Mjesečnika«. I tako izadje prvi broj »Mjesečnika« 1. lipnja 1875. pod uredništvom prof. dra. Lorkovića. Lorković bijaše urednikom društvenog časopisa sve do svoje smrti, naime do 17. veljače 1892. Od god. 1875.—1879. uredjivao je list sam, a od god. 1879. do 1. srpnja 1881. u društvu sa sveuč. prof. drom. Jaromirom Hanelom, iza toga pako opet sam do svoje smrti. Poslje preuzeše uredništvo Stjepan Kranjčić i dr. Josip Šilović, koje potonji poslje smrti Kranjčićeve sve do danas listom uredjuje.

Prigodom konstituiranja društva imadjaše ovo do 180 članova, a početkom godine 1876. brojilo ih je već 350, dočim ih danas broji preko 660. Može se mirne duše kazati, da je pravničko društvo od to doba postalo pa sve do danas ostalo središte i stjecište pravnika ciele naše domovine, te jedinim organom domaćega pravničkoga svieta.

Osim skupština i izdavanja pravničkoga časopisa imalo je služiti sredstvom za polučenje društvene svrhe: osnivanje društvene čitaonice. Ali čitaonica iziskuje znamenite izdatke, treba nabaviti stan, pokućstvo, držati podvornika, nabavljati više časopisa i knjiga itd. To su razlozi, što se do sada nije društvena čitaonica osnovala.

Prvih godina obilno su se u društvenim skupštinama držala predavanja i vježbe u pravničtvom govorničtvu; ali je revnost članova u tom pogledu sve više jenjavala tako, da se posljednjih godina takova predavanja sve redje držahu. Čini se kao da članovi vole razprave i sastavke čitati, nego li sliediti čitanje njihovo.

S toga se je posvećivala sve veća pažnja sadržaju društvenoga časopisa, koji je obsegom od godine do godine rasao tako da »Mjesečnik« od posljednjih godina obseže konstantno 48—49 araka, dočim je prve godine imao samo 21 arak.

Osim toga izdalo je društvo o svom trošku mnoštvo posebnih stručnih djela.

Na milenijskoj izložbi v Budimpešti podijeljena je društvu srebrna državna kolajna za zasluge, stečene na polju kulturnom, te će društvo svoje edicije izložiti i ove godine na parizkoj izložbi.

Pravničko društvo obraćalo je svoju pažnju domaćemu zakonskomu radu; izitalo je prednosti i mane u životu i u krieposti postojećih zakona; upozorivalo je, kako bi ih trebalo v praktičnom životu primjenjivati, a kakova je primjena nedostatna ili pače protivna smislu ili duhu zakona; poticalo je na izdavanje raznih novih zakona.

»Mjesečnik« je donio ne samo obilan broj radnja iz raznih pravno-državoslovnih struka, već je posvetio osobitu svoju pažnju i saobćivanju praktičnih načelnih i važnijih rješitaba iz svih struka sudbenog i upravnog sudovanja. Time »Mjesečnik nadomješta u čednih granica uobičajene kod drugih naroda publikacije sbirka rješitaba, kakovih mi do sada ne imamo, te će svatko, tko želi saznati razvoj i smjer naše upravne i sudbene judikature, morati posegnuti za organom pravničkoga društva, pa će se jamačno njime u mnogočem moći s uspjehom i poslužiti.

Kako je već spomenuto, čitavo literarno pravničko djelovanje do danas bilo je tako rekuć usredotočeno u radu pravničkoga društva; jer je isto podpomagalo hrvatske pravnike u njihovom literarnom pregnuću i time, što je izdavalo njihova stručna djela u vlastitoj nakladi, pošto nakladnika inače nijesu dobiti mogli.

Tako je pravničko društvo udarilo temelj hrvatskoj pravoslavnoj literaturi.

Sa slavenskima, a i ugarskim pravničkim društvom stajalo je pravničko društvo u svezi zamjenitim podavanjem časopisa; naročito je u prijateljskom saobraćaju sa slovenskim prav. društvom »Pravnik« u Ljubljani, komu je kod osnutka istoga u godini 1889. svoje najiskrenije želje izjavilo.

Pravničkom društvom bilo je izprvice teško djelovati; nitko se nije bavio pravnom knjigom. Valjalo je ići od pisca do pisca, da se dobije po koja razprava ili člančić; trebalo je obilaziti sudove i odvjetnike, da se dodje do važnijih sudbenih i upravnih rješitaba. Te prve zaprieke savladavao je neumornom uztrajnošću i radinošću po pravničko društvo neprocjenjivo zaslužni prvi urednik »Mjesečnika« pok. prof. dr. Blaž Lorković, kojemu s toga društvo čuva harnu uspomenu.

Danas, nakon 25-godišnjeg društvenog obstanaka, imademo, hvala Bogu, dovoljan broj vrstnih radnika, a dobrotivom naklonošću predsjednika našeg najvišeg sudišta preuzvišenog gosp. dra. Stjepana Spevca olahkoćeno je i priobčivanje načelnih i zanimivih vrhovnih rješitaba.

Pravničko društvo uživalo je prvoga početka osobitu ljubav i pažnju sa strane visoke kr. zemaljske vlade, njezinom podporom povećaje se društveni prihodi, a time je društvu pomoženo bilo postići svrhu njegovu.

Povodom proslave 25-godišnjeg društvenog obstanaka zaključio je odbor izdati spomenspís, koji će osim opisa svetčane sjednice zadržavati i znanstvene radnje naših pravnika iz svih struka pravnih. Osim toga doštampano je već »Kazalo« za svih 25-godišta »Mjesečnika«. Time će se najbolje pokazati obilje rada društvenoga na polju pravoslavne književnosti. Ovo je kazalo pomno i vješto sastavio presvj. g. dr. Stjepan Posilović, društveni odbornik.

Obje ove knjige primiti će članovi na uspomenu slave bezplatno.

U pogledu društvene uprave tečajem prošlih 25 godina spomenuti nam je jošte sljedeće: Iza prvoga društvenoga predsjednika Franje Schmidta bje godine 1881. izabran predsjednikom prevs. g. dr. Marijan Derenčin, a za tim godine 1887. prevs. g. dr. Franjo pl. Burgstaller Remetski, koji je i danas društvenim predsjednikom. Tajnici bijahu od 1875.—1882. dr. Blaž Lorković, od 1883.—1888. dr. Josip Pliverić, 1889. dr. Franjo Spevec, od 1890.—1895. dr. Mihovil Biščan, a od godine 1895.—1899. Franjo Haladi.

Društvena imovina sastoji koncem godine 1899. od 20.870 K 96 f. Društveni organ štampa se u 900 primjeraka. —

Izvestje g. tajnika se je z velikim zanimanjem vzelo na znanje. Skupščina je deputaciju društva »Pravnika« živahno pozdravljala, ko je bilo poročilo o občevanji med obema društvoma.

Okolo 6. ure zvečer je g. predsednik zaključil slavnostno sejo.

Jedno uro pozneje se je v veliki glasbeni dvorani pričel sijajen banket s 150. kuverti. Vdeležili so se ga razun nadbiskupa vsi, ki so prisostvovali slavnostni seji. Slovenski gostje so bili povabljeni k častni mizi. Na galeriji je svirala vojaška godba. Hitro se je razvila živahna zabava.

Ob penečem šampanjcu je prvi izpregovoril zdravijco društveni predsednik presv. g. pl. Burgstaller in sicer v slavo Nj. Veličanstva. Navzoči so stoje poslušali in na koncu vzkliknili trikratni: živio kralj! — Za tem je društveni podpredsednik g. dr. Fr. Spevec nazdravil bana u, ki se ni mogel za časa vrniti v Zagreb, da bi prisostvoval slavnosti. Odgovarjal je odjelni predstojnik presv. g. O. pl. Krajcsovics, da je društvu sporočil »kolegijalni pozdrav« bana in zagotovilo njegove nadaljne podpore. Tretji je izpregovoril nar. zastopnik g. dr. Mile Starčević hrvatskomu saboru in njegovemu prisotnemu predsedniku presv. g. Gjurgjeviću, ki se je takoj zahvalil in izrekel željo, da bi se jednoč z istim ponosom in zadovoljstvom govorilo o zakonodavnem delovanji sabora, kakor se sedaj govori o »pravničkom društvu«.

Slovenskim gostom je na to nazdravil presv. g. septemvir dr. St. Posilović z nastopnimi pristrčnimi besedami:

»Srce nam se topi od milja, što možemo da pozdravimo prisotnu braću Slovence (Burno: Živjeli!), koji su odavno osvojili naše simpatije, te ih svakom zgodom radostno pozdravljamo u bielom Zagrebu. Mi radostno pratimo, imenito u novije doba, napredak Slovenaca u svakoj grani, pa tako i na pravnom polju podržavamo s njima užu svezu, jer z njihovim »Pravnikom« izmjenjujemo svoj časopis, radujuće se pri tom od svega srca njihovu napredku. Danas imademo mi mnogo zajedničkih ili sličnih zakona, koji omogućuju, da u tom pogledu zajedno radimo. To ćemo mi i u buduće činiti, pak će nas rad braće Slovenaca, osobito na kulturnom polju, svagda zanimati. Zahvaljujemo im se na današnjem dolazku, i neka prime jednodušno uvjerenje, da ćemo ih uvijek rado vidjeti u bielom Zagrebu. Iz dna srca kličemo im: Živjela braća Slovenci!«

Ob burnem oduševljenju se je oglasil načelnik društva »Pravnika« g. dr. Ferjančič, da se je zahvalil blizu nastopno:

»Veselslavna gospoda! Dovolite, da se Vam najprve zahvalim na laskavih besedah. Svečanost 25letnice nam je dala lepo priliko, da smo prišli med Vas, da Vam donesemo pozdrav od bratskega društva iz Ljubljane ter da se zajedno z Vami radujemo lepemu uspehu Vašega društva, koje smelo in ponosno gleda na četrtstoletno dobo svojega obstanka. Prišli smo med Vas, da utrdimo čvrsto zvezo, ki nas veže z Vami ter da posvedočimo duševno jedinstvo, v kojem smo in v kojem hočemo ostati. — Pravniški stan zavzema najodličnejše mesto v narodu, ker je po svoji naobražbi pozvan, da vodi svoj narod. Pravniški stan hrvaški ima še več prava do tega. On gleda preko Sotle in Kolpe na ono stran, na bratski narod, dolžan, da mu po svojem poklicu pripomore tako, da se premosté meje, ki jih je nemila Sotla med nas postavila. Vi ste v ugodnem položaju, da morete nato z uspehom delovati. Hrvatska je v važnih strokah narodnega življenja samostalna, ona ima samoupravo, ona ima svojo legislativo, ona ima svoja učilišča od najnižje ljudske šole do najvišjega naučnega zavoda. Hrvatska si sama vzgaja svojo inteligenco. A kako je pri nas? Borimo se za najnižjo ljudsko šolo, kakor tudi za srednjo. Razlika je v tem med nami gorostasna in v tem pogledu apeliramo, da hrvatski pravniki, koji ste v uglednem položaju, ne pustite iz vida tega odnošaja, da kakor hrvatski pravniki gledate na to, da se mi ne odtegujemo jeden od drugega, nego, da se zbližavamo. (Burno pritrevanje.) — Gospoda moja! Tudi Vi imate svoje neprilike, kojih se ni umestno dotikati, no i naše i vaše nebo ni jasno, a osobito naše je oblačno. »Tempora si fuerint nubila, solus eris!« Morali bi si misliti, da smo osamljeni, ali mi Slovenci moramo imeti na umu, da nismo osamljeni, dokler eksistira hrvatski narod. Slovenski narod nikdar ne more in neće pozabiti, da ima svojega nerazdružnega prijatelja v hrvatskem narodu. Zato jaz napijam jedinstvu slovenskega in hrvatskega naroda. Jaz napijam, da bi se bratski vezali, razširili in učvrstili, da bi prišel dan, ko bodemo uživali plodove tega jedinstva.«

Ko je g. dr. Ferjančič prestal, intonirala je godba »Naprej zastava slave« med viharim ploskanjem in nazdravljanjem Slovincem.

Bila je potom še cela vrsta lepih in značilnih napitnic. Upravi in njenim uradnikom je nazdravil presv. g. dr. Nap. pl. Špun-Stričić, jeden izmed ustanovnikov pravničkoga društva, a zahvalil se odjelni predstojnik g. Klein, Odvetnik in nar. zastopnik g. dr. Iv. Banjavčić

iz Karlovca je po duhovitem govoru pripil hrvatskemu sodništvu, vzlasti predsedniku vrhovnega sodišča in reprezentantom vojaškega sodstva. Odgovoril je predsednik stola sedmorice prevzviš. g. dr. Stjepan Spevec. Za zdravijco g. dra. Vračuna iz Varaždina, ki je veljala glavnemu gradu Zagrebu, se je zahvalil njegov načelnik g. pl. Mošin-sky, ki je ob jednom nazdravil pravničkemu društvu in njegovemu predsedniku presv. g. Burgstalleru-Remetskemu. Na zdravijco g. vlad. tajnika dra. Rorauerja hrvatskemu vseučilišču je odgovoril prorektor in urednik »Mjesečnika«, g. prof. Jos. Šilović in jednatimi besedami pripil hrvatskemu odvetništvu, v čigar imenu je duhovito odgovarjal g. dr. Šime Mazzura, konečno nazdravljajoč bratimstvu sodniškega in odvetniškega stanu. Oficijalne zdravijce je proti polnoči zaključil g. dr. Šaj z zahvalo slavnostnemu odboru, v kojega ime je njegov predsednik g. prof. dr. Fr. Spevec odgovoril naglašujoč, da je ta slavnost dokazala, kako je hrvatski pravniški stan svest si važnosti, ki mu pripada v kulturnem življenji. Vse zdravijce so napravile najboljši utis in privedle do vrhunca animiranost, ki je trajala ob nadaljnih napitnicah skoro do ranega jutra.

Pismene in brzozjavne častitke so došle iz raznih krajev trojedine Hrvatske, potem iz Ljubljane (predsednik odvetniške zbornice dr. Mosché), iz Belgrada (srbsko pravničko udruženje), Gospića, Lvova (redakcija »Przegladu prawa«), Pariza (Bogišić), Prage, Sarajeva itd.

Deputacija našega društva »Pravnika« je tem slavnostnim uram prisostvovala z največjo radostjo. Ne le, da je bila vsprejeta z znano hrvatsko gostoljubnostjo, dobivala je tudi duševne utise, ki so jo napolnjevali s čim dalje večjo zadovoljnostjo. Vse je kazalo na to, da hrvatski pravniki in vdeleženi činitelji smatrajo »pravničko društvo« za resno kulturno silo, ki je proizvedla že mnogo koristnega dela, ki pa tudi obsega pogoje za še večji napredek v bodočnosti. Za te pogoje — autonomija, vseučilišče, podpora »od zgoraj« — bi mogli Slovenci hrvatske pravnike zavidati, ali njih napredek hoče biti tudi naš napredek. Tudi ta zavest se je okrepila naši deputaciji, ki je tako s polnim pravom pozdravljala od srca krepki prehod pravniškega društva hrvatskega iz prvega četrstoletja v drugo, koje mu bodi še uspešnejše in plodovitejše za hrvatsko in slovensko znanstvo!

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. marca 1900.

— (Iz kronike društva »Pravnika«.) Odbor je imel dne 19. pr. meseca sejo, v kateri je sklenil, da se društvo vdeleži petindvajsetletnice »pravničkoga društva u Zagrebu« po deputaciji treh članov. (Prim. poročilo o slavnosti v denašnji številki.)

— (V deželno komisijo za agrarske operacije v l. 1900.—1902. na Kranjskem) so bili imenovani člani: dež. sodni podpredsednik J. Pajk in dež. sodni svètniki J. Martinak, G. Schmeditz in J. Polec, a namestnika: dež. sod. svètnika A. Elsner in dr. V. Wagner, vsi v Ljubljani.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: okr. sodnik Filip Kermek v Slov. Bistrici sodnim tajnikom v Mariboru, sod. tajnik Jos. Rotner v Mariboru okr. sodnikom na Vranskem; za sodne pristave avskultanti: Albert Levičnik v Kostanjevici, Rud. Sterle v Črnomlji, Jos. Tekavčič v Vel. Laščah, dr. Jos. Dijak v Šmariji. — Premeščeni so: okr. sodnik I. Pirnat na Vranskem v Slov. Bistrico, sodni pristavi: dr. Ant. Kremžar iz Kostanjevice v Ljubljano, J. Fajfar iz Črnomlja v Trebno, dr. E. Pajnič iz Vel. Lašč v Novo mesto. — Odvetnik dr. Jos. Kolšek v Laškem trgu se ni preselil v Mokronog.

— (Kolki za rekurze v eksekucijskem postopanju.) Po razpisu c. kr. fin. ministerstva od 16. decembra 1899 št. 35826 (priloga št. 1 k ukaz. fin. min. 1900) je rekurze zavezanca pri eksekucijah na premičnine ne glede na vrednost zadevnega spornega predmeta po smislu §-a 12. št. 6 ces. ukaza od 26. decembra 1897, št. 305 drž. zak., odnosno po §-u 19. *lit. b*) zakona od 29. februarja 1864, šte. 20 drž. zak. kolkovati s 50 kr. na prvo polo in po §-u 21. istega zakona z 12 kr. na vsako nadaljnjo polo.

— (Dr. František X. Vesely †.) Češki pravnik žalujejo ob odprtem grobu jako delavnega odvetnika in pravnega pisatelja. Dr. Fr. Vesely, porojen l. 1860. blizu Jičina, je umrl v San Remu. Dasi mlad, je ostavil lepe razprave zlasti o delavskem vprašanji in pa pet zvezkov obsežni »Vseobecný slovník právní« z jako instruktivno vsebino. Zadnji čas je bil začel izdajati priročno knjigo »Právo živnostenské«, katere je doslej izišlo osem snopičev. Smrt je zaustavila njegovo nadobudno delovanje.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 8 K, za pol leta 4 K.

Uredništvo je v Ljubljani, v Gospodskih ulicah šte. 17; upravnništvo pa v Gospodskih ulicah šte. 4.

